

Ambivalenta naturii umane. Meditatii metafizice asupra conditiei umane

Autor: Pohoata, Gabriela
Editura: PRO UNIVERSITARIA
Cod de bare: 9786062623197

Descriere produs

Ambivalenta naturii umane nu este o constatare psihologica sau morala, ci o structura fundamentala a existentei. In aceasta lucrare, ambivalenta naturii umane devine firul rosu al reflectiilor, de la egoism la altruism, trecand prin ratiune si pasiuni, viata si moarte, razboi si pace, pana la tensiunea ultima dintre Dumnezeu si creatiile omului in epoca inteligentei artificiale. Omul nu poate fi definit printr - o esenta stabila, ci printr - o tensiune constitutiva intre opusi: ratiune si impuls, libertate si determinare, sens si absurd, creatie si distrugere.

In epoca inteligentei artificiale, globalizarii si a accelerarii tehnologice, aceasta tensiune devine vizibila intr - un mod radical. Omul nu mai traieste doar in lume, ci si in interiorul propriilor sale extensii tehnice, ceea ce produce o noua forma de auto - reflexivitate antropologica.

Lucrarea de fata nu isi propune sa rezolve aceasta ambivalenta si nici sa o reduca la o sinteza reconfortanta. Dimpotriva, ea porneste de la ipoteza ca ambivalenta nu este o deficiente a umanului, ci chiar conditia sa de posibilitate. Analiza se desfasoara pe mai multe niveluri - moral, existential, spiritual si politico - istoric - nu p

Cuvânt-înainte

Simt cum ființa mea pulsează între lumi opuse: între dorința de absolut și măsura fragilă a zilelor, între lumina rațiunii și focul pasiunilor, între sinele care vrea să dăruiască și cel care se teme să piardă. În această ambivalență, omul își descoperă drama și măreția.

Uneori, am impresia că în mine locuiesc doi oameni: unul care privește spre cer și altul care își târăște umbra prin colbul lumii. Primul tânjește după lumină, celălalt se teme de ea. Între ei se desfășoară drama mea interioară.

Există clipe în care viața încetează să mai fie o succesiune de întâmplări și devine o chemare. O chemare la adevăr, la sens, la o reîntoarcere spre sine. În astfel de momente am simțit nevoia să scriu – nu pentru a oferi lecții, ci pentru a mă înțelege. Cuvântul devine atunci o rugăciune și, totodată, un exercițiu al libertății interioare: libertatea de a gândi, de a ierta, de a nu rămâne captivă suferinței. Această carte nu este un tratat de filosofie, deși își are rădăcinile în ea. Este mai curând o confesiune – o încercare de a sonda profunzimile naturii umane, acolo unde iubirea și suferința se întâlnesc, iar iertarea se naște din confruntarea cu propriul eu. Am înțeles, cu timpul, că nu putem ierta cu adevărat dacă nu ne înfruntăm mândria, acea umbră subtilă care separă omul de om și omul de Dumnezeu. Scriind, am descoperit că iertarea nu este un act al uitării, ci al transformării. Nu poți uita răul, dar poți vindeca rana pe care el o lasă. Iertarea este memoria care a trecut prin lumină. Ea nu șterge amintirea durerii, ci o transfigurează în înțelepciune. Într-o lume a orgoliilor exacerbate, în care fiecare vrea să aibă dreptate, iertarea devine un act de curaj. Nu un semn de slăbiciune, ci o afirmare a demnității. Este expresia supremă a libertății: aceea de a nu răspunde răului cu rău, de a alege iubirea în locul resentimentului. Pentru că

adevărata vindecare începe atunci când nu mai întrebi „*de ce mi s-a întâmplat mie?*”, „*ce pot învăța din aceasta?*”. A ierta înseamnă, în cele din urmă, a te regăsi. A te ridica din tine însuși și a privi lumea cu ochii iubirii. Cel care este rănit iartă, iar cel care rănește este supărat. E o constatare de o luciditate aproape dostoevskiană: paradoxul moral al lumii actuale. Într-o lume în care mândria a devenit mai ușor de purtat decât iubirea, orice gest autentic pare să deranjeze. Ambivalența naturii umane nu este o constatare psihologică sau morală, ci o structură fundamentală a existenței. Omul nu poate fi definit printr-o esență stabilă, ci printr-o tensiune constitutivă între opuși: rațiune și impuls, libertate și determinare, sens și absurd, creație și distrugere. În epoca inteligenței artificiale, globalizării și a accelerării tehnologice, această tensiune devine vizibilă într-un mod radical. Omul nu mai trăiește doar în lume, ci și în interiorul propriilor sale extensii tehnice, ceea ce produce o nouă formă de auto-reflexivitate antropologică. Lucrarea de față nu își propune să rezolve această ambivalență și nici să o reducă la o sinteză reconfortantă. Dimpotrivă, ea pornește de la ipoteza că ambivalența nu este o deficiență a umanului, ci chiar condiția sa de posibilitate. Analiza se desfășoară pe mai multe niveluri – moral, existențial, spiritual și politico-istoric – nu pentru a fragmenta omul, ci pentru a evidenția formele în care tensiunea sa constitutivă se manifestă în diferite registre ale experienței. În acest sens, cartea propune o lectură a omului nu ca identitate închisă, ci ca spațiu de tensiune între contrariile care îl definesc. Înțelegerea lumii contemporane nu poate ocoli o întrebare fundamentală: ce este omul și în ce măsură starea actuală a lumii reflectă propria sa structură interioară? Crizele care traversează prezentul – de la conflicte geopolitice la dezechilibre morale și până la transformările accelerate generate de tehnologie – nu pot fi explicate exclusiv prin factori exteriori. Ele trimit, în mod inevitabil, la natura umană și la modul în care aceasta se manifestă în plan individual și colectiv. Astfel,

demersul meu pornește de la ipoteza că aceste fenomene nu sunt accidentale, ci expresii ale unei tensiuni constitutive: ambivalența naturii umane. Omul nu este o ființă univocă, stabilă și complet determinată, ci o realitate deschisă, marcată de polarități și de posibilități divergente. Între aspirația către sens și atracția către contingent, între luciditate și orbire, între responsabilitate și abandon, se configurează drama profundă a existenței umane. Conceptul de „ambivalență a naturii umane” este utilizat, în mod curent, pentru a descrie oscilația între tendințe opuse. În această lucrare, însă, el este înțeles într-un sens mai profund, ca **structură ontologică și etică** a ființei umane. Ambivalența nu desemnează o simplă indecizie, ci condiția de posibilitate a libertății. Omul este ambivalent nu pentru că nu știe ce este, ci pentru că este chemat să devină. Mai mult, am putea vorbi chiar despre „ambivalență absolută a naturii umane”, care nu indică o imposibilitate de depășire, ci caracterul radical al acestei condiții. „Absolutul” nu fixează ambivalența ca limită ultimă, ci o desemnează ca dimensiune inevitabilă a existenței umane, care nu poate fi anulată, ci doar înțeleasă și orientată. În acest sens, problema centrală nu este existența ambivalenței, ci modul în care ea este asumată. Această asumare este mediată de conștiință – spațiul interior în care tensiunile devin conștiente și, prin aceasta, orientabile. Conștiința nu este doar un instrument de cunoaștere, ci instanța care face posibilă transformarea ambivalenței din sursă de dezordine în principiu de sens. În lipsa unei conștiințe vigilente, ambivalența poate degenera în confuzie morală, în relativism și în slăbirea voinței. În prezența unei conștiințe lucide, ea devine, dimpotrivă, sursă de cunoaștere, de responsabilitate și de construcție interioară. Astfel, ceea ce decide direcția existenței umane nu este ambivalența în sine, ci **nivelul de conștiință la care aceasta este trăită**. Această perspectivă permite o reinterpretare a fenomenelor contemporane. Războiul nu mai apare doar ca o realitate politică, ci ca expresie a unei conștiințe incapabile să-și armonizeze propriile tensiuni.

Progresul tehnologic, inclusiv dezvoltarea inteligenței artificiale, nu mai este doar un semn al avansului științific, ci o reflectare și o amplificare a capacității umane de a crea – fără ca aceasta să garanteze și maturitatea morală a utilizării sale. În același timp, orientarea excesivă spre exterior, specifică lumii contemporane, conduce la o marginalizare a vieții interioare și la o diminuare a capacității de reflecție. În acest context, se poate vorbi despre o formă de „adormire” a conștiinței: nu despre dispariția ei, ci despre suspendarea funcției sale orientative. Omul nu mai respinge sensul, dar nici nu îl mai caută cu aceeași intensitate.

Deși tema naturii umane e veche, contribuția propusă reunește elemente care îi conferă un profil sui-generis: a) integrarea confesionalului autobiografic cu analiza filosofică academică, b) conceptul de altruism vulnerabil, c) tratamentul scrisului și al rugăciunii ca metode epistemice, d) un protocol practic, testabil de protecție afectivă. Această fuziune dintre viața trăită, smerenie spirituală și rigurozitate intelectuală poate face din această lucrare nu doar o mărturie, ci un manual pentru a lucra suferința în cheie transformatoare. Pentru că ne propunem o cercetare a naturii umane din perspectiva ambivalenței (absolute) care o definește, încercăm să surprindem antinomiile esențiale cu care se confruntă ființa umană, natura umană fiind un tărâm al contradicțiilor.

Cartea mea este o pledoarie pentru redescoperirea antropologiei spirituale într-o lume dominată de psihologii utilitariste. Încercăm să unim luciditatea filosofică cu o anumită compasiune creștină-exact ceea ce lipsește discursului umanist actual. Cum putem cuceri lumea prin iubire sau cum am mai putea iubi într-o lume care ne învață să ne apărăm? Răspunsul poate fi găsit în transformare, nu prin renunțare. Nu poți schimba zidurile celorlalți, dar poți lucra asupra propriei conștiințe, până când zidul devine un decor, nu o închisoare. Există momente în care viața pare să ne invite la tăcere. O tăcere fertilă, care nu înseamnă absență, ci lucrare lăuntrică. Într-o lume